

Udskrift af dombogen

Domsudskrift til presseaktindsigt

D O M

afsagt den 1. december 2022

Rettens nr. 3-5512/2021

Politiets nr. 3700-89110-00041-19

Anklagemyndigheden

mod

NY ENDRUPHOLM A/S

cvr-nummer 30502329

Anklageskrift er modtaget den 23. juli 2021.

NY ENDRUPHOLM A/S er tiltalt for overtrædelse af

dyreværnslovens § 28, stk. 2, jf. stk. 1, stk. 9 og stk. 11, jf. § 1 og § 2, nu dyrevelfærdslovens § 58, stk. 2, jf. stk. 1, stk. 12 og stk. 13, jf. § 2 og § 3, og bekendtgørelse nr. 1729 af 21. december 2006 om beskyttelse af dyr under transport, § 35, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nu bekendtgørelse nr. 26 af 13. januar 2020 om beskyttelse af dyr under transport, § 37, stk. 1, jf. stk. 3, jf. Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport og derved forbundne aktiviteter m.v., artikel 3, litra e, og artikel 8, stk. 1, jf. bilag I, kapitel III, punkt 1.8, litra a.,

ved den 7. januar 2019 på adressen Frederikshåbvej 34, 7183 Randbøl, i forbindelse med udøvelse af tiltaltes erhverv som ejer af svinebesætningen med CHR-nr. 22159 at have været ansvarlig for, at en uidentificeret ansat behandlede 13 grise grovere uforsvarligt, idet denne under drivning af grisene i forbindelse med pålæsning på et transportkøretøj tildelte de 13 grise adskillige slag hen over ryggen med en genstand, hvilket medførte blødningerne i grisenes hud, over- og underhud, fedtvæv, og til dels underliggende muskulatur, alt hvorved grisene blev udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, ligesom de ikke blev behandlet omsorgsfuldt, herunder passet under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om en bødestraf på ikke under

250.000 kr.

NY ENDRUPHOLM A/S har nægtet sig skyldig.

Sagens oplysninger

NY ENDRUPHOLM A/S v/Martin Lund Madsen har forklaret, at han ejer besætningen; og også gjorde det i 2019. Besætningen fra denne ejendom udgør 20.000 grise pr. år. Han har 1½-2 ansatte på den pågældende ejendom. Hans koncern leverer i alt 275.000 grise årligt. Normalt er det de ansatte, der forestår for transporten til slagteriet. Deres faciliteter er indrettet, så det glider uden problemer, og han er uforstående overfor, at skaderne på grisene skulle være sket på ejendommen. Han har set billeder af grisene. De går deres anlæg efter, hvis de får en anmærkning. Han kan ikke afvise, at der er et vandrør, der er gået løs, og grisene derved har fået skader. Han er uforstående overfor, hvis deres ansatte slår på deres grise. Det er han ikke bekendt med. De ville have opdaget det, hvis der havde været noget i vejen med deres inventar på ejendommen. Han tror ikke på, at skaderne er menneskepåført, fordi de går deres anlæg igennem, så der ikke er noget at slå med. De har den politik at det medfører advarsel og bortvisning, hvis personalet slår på grisene.

Martin Lund Madsen har hertil forklaret, han ikke ved, om de har en tatoveringshammer på ejendommen, da levering sker gruppevis.

Han er blevet foreholdt, at det af hans rapportforklaring af 27. marts 2020 fremgår, at han angiveligt skulle have forklaret, at slagtegrisene fremadrettet ville blive leveret gruppevis, hvilket betød, at de ikke skulle tatoveres med leverandørhammer.

Han har hertil forklaret, at der også var sket gruppevis levering før afhøringen den 27. marts 2020. I dette tilfælde var det en gruppevis levering. Han var utilfreds med afhøringen, idet de blev beskyldt for at have behandlet deres dyr groft uforsvarligt. Han medgiver, at det ikke af bilag 1-6 kan ses, at det var gruppevis levering, for så skulle der have været en underskrift på bilaget. Bilaget kan også være fejludfyldt. Hvis leveringen ikke er sket gruppevis den pågældende dag, tatoverer man i stien og ikke under levering, for i så fald kan der være risiko for, at nogen går med tatoveringshammeren i hånden.

Han var ikke ude på ejendommen den 7. januar 2019, men han har en driftsleder. Han ved ikke om driftslederen var der den pågældende morgen. Driftslederen er på ejendommen om mandagen, men om han har været der før eller efter levering, kan han ikke svare på. De lader aldrig to uerfarne medarbejdere forestå transporten.

Han mener ikke, at tidligere overtrædelser begået på andre gårde kan tillæg-

ges gentagelsesvirkning, idet der er tale om selvstændige enheder med forskellige besætningsnumre (CHR-numre).

Frederik Madsen har forklaret, at han vikarierer for Martin Madsen, som er hans far. Han ejer 10 % af virksomheden. De har flere gårde. Han var ikke til stede på den konkrete gård den 7. januar 2019. De forsøger på, ikke at have noget på gangene, som kan gøre skade på dyrene. Grisene går i nogle stier. Den generelle procedure er, at de driver dyrene ind i udleveringsrummet med drivplader, som er af plastik. Dyrene går mod lyset. Hvis man slukker lyset i stalden og åbner stalddøren, går de mod lyset. Det er ikke alle grise, der får en tatovering. Hvis de tatoveres, sker det i stien; ikke når de gennes fra udleveringsrummet mod transporten. Han ved ikke, om der var en hammer til stede den pågældende dag. Ivan Brydun, som var en af de medarbejdere, der var til stede på gården, har været på medicin håndteringskursus. Han ved ikke, om den anden medarbejder, Zoltan Fazakas også har været på kursus. På kurset, som varer en dag og foregår på flere sprog, undervises der generelt om ordentlig dyrevelfærd. De to medarbejdere har den 17. januar 2019 fået en advarsel grundet den konkrete læsning. De er begge ukrainere. Ivan kan gennemføre en samtale på dansk. Deres stillingsbetegnelse er landbrugsmedhjælpere. Ledelsen er med ude i stalderne flere gange ugentligt, så de er sikre på, at ingen gør noget uforsvarligt. De påtaler, hvis der sker noget uheldsmæssigt. De har i alt 26 ejendomme. På den konkrete ejendom er der 4-5.000 grise.

Embedslæge Dorte Fischer fra Fødevarestyrelsen, har som vidne forklaret, at hun har været ansat siden 2002. Hun er uddannet dyrlæge og har haft tjenestested på Danish Crown siden 3. september 2007. Hun har skrevet anmeldelsen. Når grisene ankommer til slagteriet, er der levende syn med henblik på smitsomme husdyrsygdomme og dyrevelfærd. Efter slagtingen bliver de kontrolleret igen. Det er teknikere, der kontrollerer de slagtede grise, men det sker på dyrlægens ansvar. Alle sygdomme har en bestemt kode. Det er kun dyrlæger, der må se på koderne for dyreværn og slagmærker. Derfor tilkaller teknikerne dyrlægen, hvis de har en mistanke herom. Slagmærker ses først efter slagtingen, fordi grisene har så kraftigt et hornlag. Slagmærkerne ses derfor først efter svidning og skoldning. Hun var ansvarshavende dyrlæge den 7. januar 2019 og blev tilkaldt af teknikerne angående en dyreværnssag i efterkontrollen. Hun blev tilkaldt til at se på 13 grise. Hun konstaterede, at de 13 grise havde slagmærker, som var forenelige med bagsiden af en tatovørhammer. Nogen havde fået koden 901, som er under bagatelgrænsen, men de 13 havde fået koden 904, som er slagmærker. Alle 13 grise havde flere slagmærker. Slagmærkerne kan ses med det blotte øje. Når først der er blødning helt ned i muskulaturen er der slået til. Slagmærkerne er efter hendes vurdering forenelige med bagsiden af en tatoveringshammer, som bruges til at angive leverandørnummeret. De grise, der leveres gruppevis, er ikke tatoveret. Der findes mange forskellige typer af tatoveringshamre rundt om i landet. De har en længde på ca. 4½ cm. Mærkerne havde en længde og bredde svarende til bagsiden af en tatoveringshammer. På de øvrige grise kunne

blødningerne ikke ses i muskulaturen, så de er ikke slået så hårdt.

Alle 13 grise var tatoveret og dermed var der ikke tale om gruppevis tatovering. Leverandørnummeret er unikt, og derved fandt hun ud af, at tiltalte var leverandør. Hun bad om køresedler, som er fremlagt som bilag 6.

Hun har om bilag 5, hvoraf det fremgår, at "virksomheden havde ingen bemærkninger" forklaret, at det var en autotekst, som senere blevet fjernet, fordi leverandøren de facto ikke bliver partshørt, når der sker anmeldelse. Det takseres som groft uforsvarligt, når der er blødning helt ned i muskulaturen. Blødninger i hudlag og fedtvæv takseres som uforsvarlige. Takseringen er en intern retningslinje inden for Fødevarestyrelsen. Hendes dyrlægefaglige vurdering og erfaring siger hende, at skaderne på grisene er menneskepåførte. Det kan ikke være fordi de er gået mod et vandrør.

Af Embedsdyrlæge Dorthen Fichers anmeldelse af 28. marts 2019 fremgår bl.a. følgende:

"...

Beskrivelse af slagtefund og vurdering af det konstaterede:

Slagtekrop nr. 1: Slagtesvin, skinketatoveret leverandørnummer 77374. Slagtekroppen havde talrige slagmærker på ryggen, jf. bilag 2 foto nr. 1. Slagmærkerne var alle af ens længde og udformning. Dersås blødning i over- og underhud, fedtvæv og underliggende muskulatur.

Det vurderes, at der kan være slået med bagsiden af en tatoveringshammer. Se bilag 2, foto nr. 15 (Billedet er et eksempel på en tatoveringshammer.)

Slagtekrop nr. 2: Slagtesvin, skinketatoveret leverandørnummer 77374. Slagtekroppen havde talrige slagmærker på ryggen, jf. bilag 2 foto nr. 2. Slagmærkerne var alle af ens længde og udformning. Der sås blødning i over- og underhud, fedtvæv og underliggende muskulatur.

Det vurderes, at der kan være slået med bagsiden af en tatoveringshammer. Se bilag 2, foto nr. 15 (et billede af et tilsvarende objekt).

Slagtekrop nr. 5: Slagtesvin, skinketatoveret leverandørnummer 77374. Slagtekroppen havde talrige slagmærker på ryggen, jf. bilag 2 foto nr. 1. Slagmærkerne var alle af ens længde og udformning. Der sås blødning i over- og underhud, fedtvæv og underliggende muskulatur.

Det vurderes, at der kan være slået med bagsiden af en tatoveringshammer. Se bilag 2, foto nr. 15 (et billede af et tilsvarende objekt).

Slagtekrop nr. 8: Slagtesvin, skinketatoveret leverandørnummer 77374. Slagtekroppen havde talrige slagmærker på ryggen, jf. bilag 2

foto nr. 8. Slagmærkerne var alle af ens længde og udformning. Der sås blødning i over- og underhud, fedtvæv og underliggende muskulatur.

Det vurderes, at der kan være slået med bagsiden af en tatoveringshammer. Se bilag 2, foto nr. 15 (et billede af et tilsvarende objekt).

Slagtekrop nr. 11: Slagtesvin, skinketatoveret leverandørnummer 77374. Slagtekroppen havde talrige slagmærker på ryggen, jf. bilag 2 foto nr. 1. Slagmærkerne var alle af ens længde og udformning. Der sås blødning i over- og underhud, fedtvæv og underliggende muskulatur.

Det vurderes, at der kan være slået med bagsiden af en tatoveringshammer. Se bilag 2, foto nr. 15 (et billede af et tilsvarende objekt).

Slagtekroppene nr. 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12 og 13: Slagtesvinene, skinketatoveret leverandørnummer 77374. Slagtekroppen havde talrige slagmærker på ryggen, jf. bilag 2 foto nr. 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12 og 13. Slagmærkerne var alle af ens længde og udformning. Der sås blødning i over- og underhud, fedtvæv og underliggende muskulatur.

Det vurderes, at der kan være slået med bagsiden af en tatoveringshammer. Se bilag 2, foto nr. 15 (et billede af et tilsvarende objekt).

..."

Embedsdyrlægens anmeldelse har været forelagt Det Veterinære Sundhedsråd, der i en bevarelse af 25. maj 2021 bl.a. har anført følgende:

"...

Lægges ovennævnte og de øvrige sagsakter til grund, finder Rådet, at de 13 svin, ved at være påført slag på ryggen med et redskab foreneligt med bagsiden af en tatoveringshammer medførende blødninger i huden og underliggende væv, samlet set har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe, ligesom de ikke har været behandlet omsorgsfuldt under hensyntagen til deres behov.

Rådet finder, at de 13 svin, ved at være påført slag, samlet set har været udsat for grov uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

..."

Ny Endrupholm A/S er tidligere straffet ved

- Bødevedtagelse den 25. oktober 2013 af en bøde på 7.500 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, begået den 9. juli 2013.
- Bødevedtagelse den 9. november 2015 af en bøde på 7.500 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, begået i tiden forud for den 25. maj 2015.
- Bødevedtagelse den 10. november 2015 af en bøde på 25.000 kr. for

- overtrædelse af dyreværnsloven, begået i tiden før 2. juli 2015.
- Bødevedtagelse den 9. maj 2018 af en bøde på 15.000 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, begået i tiden forud for den 18. oktober 2016,
  - Bødevedtagelse den 21. februar 2020 af en bøde på 30.000 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, begået i tiden omkring den 30. oktober 2018,
  - Bødevedtagelse den 4. september 2020 af en bøde på 80.000 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, begået den 24. maj 2019,
  - Bødevedtagelse den 13. november 2020 af en bøde på 18.000 kr for overtrædelse af dyreværnsloven begået den 14. juli 2020, og
  - Bødevedtagelse den 28. september 2021 af en bøde på 20.000 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, begået den 14. august 2020. Bøden er fastsat som en tillægsstraf til bødevedtagelserne af 4. september og 13. november 2020.

Rettenns begrundelse og afgørelse

Retten lægger efter bevisførelsen til grund, at de omhandlede grise alle var skinketatoveret med tiltaltes leverandørnummer og dermed ikke er leveret gruppevis.

Efter anmeldelsen og Dorthe Fishers forklaring lægger retten videre til grund, at grisene er blevet tildelt adskillige slag på ryggen med en genstand, forenelig med bagsiden af en tatoveringshammer, hvilket har medført blødninger i grisenes over- og underhud, fedtvæv og til dels underliggende muskulatur.

Endelig lægger retten efter Frederik Madsens forklaring til grund, at grisene er blevet slået af en eller flere af landbrugsmedhjælperne i stien under drivning til udleveringsrum. Der er ikke grundlag for at fastslå, at slagene er tildelt under transporten.

Efter besvarelsen fra det Veterinære Sundhedsråd og Dorthe Frishers forklaring er grisene ved slagene blevet udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe, ligesom de ikke er blevet behandlet omsorgsfuldt under hensyntagen til deres behov i overensstemmelse med anerkendt praktiske og videnskabelige erfaringer. Retten finder, at grisene dermed er blevet behandlet groft uforsvarligt.

I dette omfang er det bevist, at tiltalte er skyldig i tiltalen.

Straffen fastsættes til en bøde på 250.000 kr., jf. dyreværnslovens § 28, stk. 2, jf. stk. 1, stk. 9 og stk. 11, jf. § 1 og § 2, nu dyrevelfærdslovens § 58, stk. 2, jf. stk. 1, stk. 12 og stk. 13, jf. § 2 og § 3, jf. straffelovens § 89.

Retten har ved fastsættelsen af bødestrafen lagt vægt på, at tiltalte nu for 4. gang er fundet skyldig i overtrædelse af dyreværnsloven/dyrevelfærdsloven samt på antallet af grise, der er beehandlet groft uforsvarligt.

Thi kendes for ret:

NY ENDRUPHOLM A/S skal betale en bøde på 250.000 kr.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

Helle Krogh
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Kolding, den 4. december 2023

Maria Boel Ovesen
kontorfuldmægtig